

Mary Dorna

DRIE VERHALEN

Avalon Pers

DRIE VERHALEN

KRINGLOOP DER WENSCHEN

IN DEN TRIESTIGEN REGEN LOOP IK TE PEINZEN....

Deze herfstachtige donkere hemel, de gierende wind en de regenvlagen, de smalle scheefstaande huizen van de grachten zijn dingen, waar men naar verlangt, wanneer men ver weg is... Zeker, ze is mooi, deze gedempte, ietwat droefgeestige sfeer, die bij de Hollanders past. Ze is het element van sobere vastberadenheid.

Maar in deze koude afgemetenheid ontstaat ook het verlangen in vroolijkheid en zon te leven.

Het is nog niet zoo heel lang geleden, dat ik op een kafeeterras van de Place St. Michel te Parijs zat. Hoe bewegelijk en opgewekt waren de menschen daar — menschen uit alle standen, goed gekleede burgers met sierlijke vrouwen, werklieden in hun boezeroen, studenten met hun meisjes, midinettes, die het eenvoudigste jurkje met gratie te dragen wisten.

Hier in Holland is het standonderscheid toch wat grooter. Men heeft er kafees voor 'nette' menschen, voor 'chique' en 'gewone'. En overal zijn de bezoekers erg zwaar op de hand en bedillig. Doch het kan wel niet anders onder zwaarbewolkte luchten met eeuwigdurende motregen. En niet altijd voelt men de duistere bekoring, die van oude straten in sombere havenbuurten uitgaat.

Op de Place St. Michel heerschte een geweldige drukte, die echter meer op een elegante bewegelijkheid leek. Iedereen bleef hoffelijk in het nauwste gewoel en toonde nog tijd voor kleine vreugden te hebben. Toen een meisje voor het kafee verscheen en een lied zong, bleef menig voorbijganger staan, om even te luisteren, terwijl de menschen aan de tafeltjes van het terras met veel aandacht toehoorden. De omstanders verdwenen ook niet, nadat de zangeres geëindigd had en met het geldbakje rondging; integendeel, men gaf graag en naar vermogen. En velen neurieden de melodie mee, welke het ietwat ouderwetsch gekleede en gepoeierde meisje voordroeg. Geen straatjongen dacht er aan haar uiterlijk te bespotten; alleen 'deftigheid' en 'stijfheid' worden door den Parijschen kwajongen uitgelachen. Het liedje heette 'l'Ame des Roses' (de ziel der rozen) en het werd met veel gevoel gezongen.

Er zijn in Holland nauwe stegen, waar soms de tonen van een trekharmonika uit weerklinken. Prachtige en volle muziek weet de speler vaak z'n instrument te ontlokken. Maar het waait zoo in die sloppen, die den musicus als schuilplaats moeten dienen. En meezingen doet een Hollander volstrekt niet; de een zou zich voor de andere geneeren. Toch vergeet men ze nimmer, die nauwe, donkere stegen, soms doortrokken van de warme klanken der harmonika.

Vol heimwee herinnert men zich eraan, zelfs in Rio de Janeiro, de 'schoonste stad der aarde', waar alles een tooverachtig sprookje schijnt. Ginds is nu zomer. De witte huizen steken zeldzaam tegen den diepblauwen hemel af. En een tropische zon doet bloemen met bedwelmende geuren ontbloeien, doet vruchten groeien, die sprookjesachtig groot en fel van kleur zijn. Ook de menschen lijken er op weelderige planten. Slink en lenig zijn hun lichamen, van matbleek tot diepbruin toe. Ze houden zich wel niet veel met vragen der kunst en ethiek bezig, maar hun goudbruine oogen glanzen zacht als die van edele dieren. Rio ligt aan den oever van een baai, die den eeuwig blauwen, wolkenloozen hemel weerkaatst. Achter de blanke, als een droombeeld uit de golven opstijgende stad verheffen zich steile, immer groene bergen. Wanneer het dag wordt, laaien zee en land in elkaar onder vurige stralen. Nu komen de lange herfst- en wintermaanden in het lage land – dagen zonder zon, regenbuien en koude windvlagen jagen door de straten. Men verlangt ernaar, wanneer men heel ver weg is...

INTERMEZZO

HET DREINERIGE STRAATJE STAAT JUIST OP HET PUNT OM in huilen uit te barsten. Misschien beseft het zelf, dat het de treurigste straat is, die er bestaat — met de afgrijsselijke, vervelend gelijkmatige huisjes, door de weinig fantasievolle bouwmeesters van een dertig jaar geleden netjes op een rij gezet. Maar het is er keurig: onder de onberispelijke bewoners blinken uit een tandarts met een Amerikaansch diploma, een natuurgeneeskundige met veel toeloop en een patriarchale grijsaard met witte slobkousen en vorstelijke manieren. Vooral de laatste kan bijna een pronkstuk genoemd worden, want van hem gaat de sage, hoe hij in lang vervlogen tijden als hooge politieautoriteit feestelijke optochten te paard begeleidde. Deze representatieve persoonlijkheden echter nemen niet de zwaarmoedigheid van het buurtje weg.

Juist op dien middag, dien vagen, als uitgevlechten middag, lijkt het zoo saai, dat zelfs de altijd iets interessants ontdekkende echtgenoot van den meneer in 'sokophouders en gros' niet weet waar ze heen moet kijken, en uit verveling naar de lucht tuurt. Net wil ze onvoldaan het gordijn dicht trekken, als een zonderling, klaroenachtig geluid haar snel van gedachten doet veranderen.

Een reusachtig gevaarte buldert het straatje in, voorafgegaan door een in glanzend gesteven wit gekleeden sprookjesbakker. Het monsterlijke voertuig bestaat eigenlijk uit twee deelen: een Fordje en daarachter een soort glazen kooi, waarin een opgewekt bedrijf met wafelijzers heerst. De sprookjesman zwaait onder uitnoodigende gebaren met proefpakjes van het broze gebak, terwijl het klaroengeschal deuren en vensters doet opengaan.

En aldus geschiedt het wonder: menschen die nooit en nimmer 'aan de deur' koopen (hetgeen met klem op kartonnen bordjes duidelijk wordt medegedeeld), openen hun harten voor de goudgele wafels, die in den huiselijk ingerichten auto bereid worden. Iedereen neemt een pakje, en zelfs de indrukwekkende grijsaard, die eens hoog te paard gewichtige functies uitoefende, koopt met een grootvaderlijken glimlach net als een gewoon sterveling.

Meer en meer komt het straatje in een nooit gekenden koortsachtigen

roes. De luchtige wafels verbroederen; waar vijandschap heerschte, ver-
toonen zich de eerste teekenen van toenadering; men knikt en glimlacht
naar elkander, met het magische pakje wuivend.

Doch het schijnt of het anders zoo doode straatje dien dag de schok-
kendste gebeurtenissen zal beleven. Nog is het culinaire vehikel niet
heelemaal om den hoek, nog ziet men het onder schetterende fanfares
verdwijnen of een even groot vervoermiddel doemt op: een geweldige
vrachtauto met kleurige tulpen beladen. Soms hadden optimistische
venters geprobeerd deze bloemen voor 5 cent in het straatje aan den
man te brengen; stug gesloten vensters en deuren echter trotseerden
hun ijverige bemoeiingen. Maar het feit, dat een heele autovracht tulpen
binnenrolt en door krachtige mannen luidkeels voor den prijs van één
cent per stuk wordt aangeprezen, doet dien gedenkwaardigen middag
de menschen bijna hun hoofd verliezen.

Dit is te veel na de emoties, reeds door den optocht der wafelbakkers
veroorzaakt. 'En ze hebbe lange stelen, lange stelen!' loeien de bloemen-
venters-per-auto. Het rustige straatje beleeft oogenblikken van algeheele
opschudding. Tandarts koopt tulpen in voor de wachtkamer; natuur-
geneeskundige insgelijks; 'sok-ophouders en gros' is druk doende
kristallen vaasjes te vullen en ze vlak voor het raam te rangschikken. En
de oude heer, die door de dienstmeisjes nog steeds fluisterend 'een hooge'
genoemd wordt, houdt zoowaar ook een vuurrooden bos in zijn wit-
behandschoende handen....

Nog lang babbelt men na – de wafels en de tulpen doen het straatje
lachen van plezier, ofschoon het net op het punt stond om in huilen
uit te barsten.

Helaas – de wafels werden vlug genuttigd en de langstelige tulpen, die
maar één cent kosten, lieten reeds moede hun kopjes hangen. Alledaag-
sche saaiheid hield weer haar intrede. Maar het straatje had gelachen....

DONKERE DAG

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

DE DINGEN IN M'N KAMER ZIJN ME ZOO OVERBEKEND... Het is trouwens ook te donker, om iets duidelijk te onderscheiden. Wanneer ik tenminste nog een beetje ondernemingsgeest had, zou ik op dezen triesten Novemberdag er uit gaan. Maar de straten zijn vuil en nat. En naar een dancing... ik weet, dat ik dom zou toekijken; ze zijn niet mooi, de bewegingen der ijverige dansparen, die er te zien zijn. Dezelfde menschen, na hun vrijen tijd in de dancings doorgebracht te hebben, koopen dan geschenken voor de komende feesten. Het nieuwste: een rare Pierrot, tot inktpotje herschapen, met een lange veer op het steenen hoofd. Ook sjeke kalendertjes: kartonnen dameskopjes met 'echt' haar en overdreven lange halzen, waar onderaan het blokje met de dagen van het nieuwe jaar hangt. Er wordt zoo veel gemaakt, om de menschen plezier te doen...

De winkelstraten, die vochtige, glibberige, straten, zijn vol van lieden, welke deze leelijke inktpotjes en kalendertjes koopen — als verrassingen of teleurstellingen.

Ik wou dat ik ook zulke dingen mooi vond. Men is dan vlug tevreden en piekert er niet over, graag een lange zeereis te willen maken. Doch eveneens op deze zeereizen gebeuren droeve dingen. En ik weet nu, dat het goed kan zijn van nuttelooze en wanstaltige voorwerpjes te houden; hun drukke kakelbontheid leidt misschien af van gevaarlijke, duister-aantrekkelijke gedachten...

Die gedistingeerd uitzierende vreemdeling op het schip verlangde naar schoonheid en avontuurlijke afwisseling. Hij wilde mooie vrouwen, groote lichte huizen met uitgestrekte parken en edele renpaarden. Hij hield niet van bazarartikelen. Het zou beter voor hem geweest zijn, wanneer hij in een kleine kamer tusschen eenvoudige meubeltjes hier en daar zoo'n Pierrot-inktpotje en een dameskop-kalender had gerangschikt. En een vroolijk, knap meisje zou hij zeker hebben gekregen. Want hij was een rijzig, slank man, mijn mede-passagier. Het beviel hem blijkbaar goed, het rustige, comfortabele leven aan boord. Hij vertelde prettige, opgewekte dingen; zijn stem klonk aangenaam gedempt en mat. Men hoorde hem graag spreken. Trouwens hij was ook altijd cor-

rect en goed gekleed. Zijn bruine langbewimperde oogen pleegden met eerbiedige bewondering de talrijke schoone vrouwen op te nemen, die op die zeereis de eerste klasse bijzonder aantrekkelijk maakten. En toch was het beter voor hem afgeloopen, indien hij zijn aandacht op een aardige winkeljuffrouw had gevestigd die met de reeds genoemde Pierrots en kalendertjes erg blij zou zijn geweest. Het is nu eenmaal niet voor iedereen bestemd, mooie luxueuse vrouwen, huizen met uitgestrekte parken en edelrenpaarden te bezitten; zelfs niet, wanneer men een interessant gelaat, slanke handen en zulke langbewimperde oogen vol uitdrukking heeft. Het lot speelt vaak grillig en begunstigt in onverklaarbare luim wezens met alledaagsche gezichten, minder edelgevormde handen en nuchtere oogen zonder fantasie. Buitendien — een gedistingeerd uiterlijk geeft nog lang niet het recht er met enige duizenden van door te gaan, om duistere avonturen na te jagen, die het hart sneller doen kloppen. Toen de recherche aan boord kwam, slikte de voornaam uitziende vreemdeling een poeder in, dat hem verlostte van alle verlangens naar weelde en vrijheid, maar hem een heel andere bevrijding gaf...

Hoe somber en triest zijn deze late Novemberdagen. Men zit in zijn reeds vroeg donkere kamer en herinnert zich dingen, die droevig en angstig zijn.

Het is toch beter naar buiten te gaan, ver buiten de grenzen der stad... de wind laat de kale takken fel zwiepen en speelt zijn luidruchtig spel ook met mij... de toemeloze, niets ontziende frissche wind...

COLOFON

Deze 'Drie verhalen' van Mary Dorna bleven tot dusverre ongebundeld en werden uit het verspeide werk van de schrijfster bijeengelezen door W. de Graaf.

Het verhaal 'Kringloop der wenschen' verscheen (onder de schuilnaam Mary Wille) in 'Het Volk' van 23 september 1927, 'Intermezzo' werd op 24 juni 1928 voor het eerst publiekelijk gemaakt in 'Het Vaderland', waarin – op 11 december 1927 – ook het verhaal 'Donkere dag' werd opgenomen.

De tekst van de hier gepresenteerde uitgave werd gezet uit de Lutetia en gedrukt op Hollands Druk door de Avalon Pers te Woubrugge.

De oplage kwam in januari 1983 gereed en omvat 125 exemplaren, waarvan 40 exemplaren werden gebonden door J. C. van Hooff te te Haarlem, die ook het op de band afgedrukte blindstempel ontwierp. De gebonden exemplaren werden romeins genummerd, I-XXXX, de ingenaaide exemplaren arabisch, 1-85.

Dit is nummer 16

